

до 2021 року: указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Про Програму профілактики та лікування стоматологічних захворювань на 2002 – 2007 рр.: указ Президента України від 21 трав. 2002 р. № 475. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.

3. Програми магістратури за спеціальністю Стоматологія Європа 2019. – Режим доступу: <https://www.healthcarestudies.ru/Magistratura>.

Лілія ШЕВЧЕНКО

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та регіональної економічної політики ДРІДУ НАДУ

Олена ПРОХОРОВА

магістр зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

ПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА В КРАЇНАХ ЄС ТА МОЖЛИВІСТЬ ЇЇ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Сучасна євроінтеграційна політика України зумовила посилення конкуренції на внутрішньому ринку промислової продукції, що призвело до підвищення залежності від світової економічної кон'юнктури. Мета розвитку промисловості в умовах європейської інтеграції полягає у створенні сучасного, інтегрованого у світове виробництво, здатного до саморозвитку промислового комплексу, який відповідав би рівню країн ЄС.

Постіндустріальна економіка у країнах ЄС передбачає зростання частки сфери послуг як у структурі ВВП, так і в структурі зайнятих. Водночас промисловість була і залишається базовим напрямом розвитку економіки ЄС та важливим інструментом інтеграції країн-членів та угруповання в цілому у глобальну економіку, а рівень розвитку промисловості значною мірою визначає якість життя населення європейських країн. Таким чином, тема ефективності промислової політики розвинутих країн світу, зокрема країн-членів ЄС, за сучасних умов є актуальною тому, що від рівня розвитку промислового виробництва певною мірою залежить і розвиток економіки ЄС [1].

Процес глобалізації світового господарства відбувається за безпосередньою активною участю урядів індустріально розвинутих країн, які намагаються отримати для себе значні переваги від його реалізації. Без подібної активної позиції українського уряду реально забезпечити гармонізацію промислової політики з урахуванням економічної безпеки як у рамках країни в цілому, так і в межах регіонів і окремих підприємств дуже проблематично.

Сьогодні головною метою промислової політики ЄС є підвищення

конкурентоспроможності, а головним інструментом вважається створення таких умов для бізнесу, за яких дотримуються основні ринкові свободи та умови чесної конкуренції.

Світовий досвід свідчить, що промислова політика набуває ефективності за умов раціонального визначення мети (стратегічних пріоритетів) та інструментів для її досягнення. Все це у повній мірі справедливо і до ЄС, який володіє потужним інтелектуальним і технологічним потенціалом у промисловому виробництві та має всі перспективи отримати статус одного з високотехнологічних промислових центрів світової економіки. «Важливість та необхідність промислової політики для країн-членів підтверджується тим фактом, що вона почала формуватися на галузевому рівні ще до офіційного утворення ЄС – в рамках Договору про створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС, 1951 р.). До 70-х років ХХ ст. був закладений правовий і організаційний фундамент для проведення загальної широкомасштабної промислової політики ЄС. Проте фактично до 1990 р. в ЄС не існувало чітко визначеної та законодавчо врегульованої промислової політики. У цей період інституції ЄС обмежувалися переважно позицією спостерігача у промисловій сфері; було запроваджено широку гаму статистичних порівняльних проектів, які пізніше було покладено на регулярну основу за допомогою щорічної публікації оглядів промислового виробництва, витрат на оплату праці, структурної та короткострокової підприємницької статистики тощо» [1].

У країнах ЄС реалізується низка нових секторних ініціатив з модернізації промислової політики, спрямованих на зміцнення конкурентоспроможності найперспективніших галузей промисловості, завоювання лідерських позицій на світовому ринку, протистояння зростаючому натиску іноземних конкурентів, зокрема США, Японії, Китаю. До кола пріоритетних віднесено наступні галузі: автомобілебудування; біотехнології; суднобудування; машинобудування; лісопереробна промисловість; оборонна промисловість; космічна промисловість; металургія. Основну увагу при цьому зосереджено на значному збільшенні фінансування державою наукових досліджень і розробок у зазначених секторах, спрощенні й уніфікації технічного регулювання, підтримці виробників на зовнішніх ринках тощо [2].

Особливої уваги заслуговує досвід удосконалення державної промислової політики у Німеччині, де виник новий тип взаємовідносин суспільства, держави і бізнесу, який одержав назву «соціальне ринкове господарство», сутність якого полягає в тому, що держава, з одного боку, сприяє високій ефективності ринкового господарства, а з іншого – на основі ефективності такої економіки забезпечує високий рівень соціального захисту громадян. Ще у 1969 р. федеральний уряд ухвалив «Принципи секторальної структурної політики», які досі залишаються актуальними і включають систему заходів із втручання держави у

випадку необхідності у процесі галузевої трансформації з метою їх гальмування (якщо вони провокують негативні наслідки для економіки) або стимулювання (якщо вони сприяють прискореному розвитку конкурентоспроможності), а також реалізації широкомасштабних науково-технічних проектів, активної політики у сфері енергоефективності, розвитку відновлювальних джерел енергії та підтримки малих та середніх підприємств у промисловості. На відміну від інших країн ЄС, для яких пріоритетним напрямом у 2000-х років був розвиток фінансового ринку, уряд Німеччини сконцентрував увагу на розвитку промисловості, що дозволило перетворити її зі слабкої ланки ЄС у 1990-х років на одну з найбільш розвинутих індустріальних держав світу. Цьому сприяла виважена промислова політика, визначальними рисами якої є ефективне поєднання зусиль федеральної та регіональної влади, значна державна підтримка промислового сектору через низку спеціальних програм розвитку та розвинену мережу державно-приватних науково-дослідних організацій, таких як Industrial Joint Research та Fraunhofer Society, які займаються прикладними дослідженнями для промисловості, сприяючи розвитку наукоємних та високотехнологічних напрямів [2].

Досвід Франції у проведенні промислової політики до 90-х років минулого століття ґрунтувався на дотриманні моделі так званої «жорсткої» політики. Основним її інструментом було індикативне планування на п'ятирічний період. Його завдання полягало в тому, щоб надати бізнесу орієнтири на майбутнє, налагодити співпрацю уряду з компаніями та громадськістю. Розроблення індикативних планів було покладено на спеціально утворений орган – Комісаріат планування. Урядом було створено низку великих національних компаній, що займали провідні позиції у ряді стратегічних галузей, зокрема, в авіаційній промисловості, ядерній енергетиці, мікроелектроніці, вагобудуванні. Для підтримки таких компаній були об'єднані в єдиний комплекс державні субсидії, державні програми НДДКР, системи державних закупівель. Французький уряд, крім існування національних компаній, також використовував націоналізацію як інструмент модернізації великих приватних компаній, що дозволило їм стати конкурентоспроможними на світовому ринку. Крім того, у промисловій політиці цієї країни, як в більшості країн ЄС, з'явилися нові – регіональні акценти, спрямовані на підтримку конкурентоспроможних кластерів у галузі високих технологій, що мають поєднати у собі основні центри НДДКР та промислове виробництво [3].

Проблема ефективності промислової політики ЄС знайшла своє відображення у відповідних програмних документах ЄС. Значним імпульсом до подальшого розвитку промислової політики ЄС виступила Лісабонська стратегія (2000 р.), яка ставила за мету перетворити економіку ЄС на найбільш конкурентну економіку у світі й передбачала

перехід до конкурентної, динамічної економіки, яка базується на знаннях, визначала місце і роль економіки ЄС у світовому господарстві як економіки знань, її міжнародну спеціалізацію на виробництві високотехнологічних продуктів, що неможливо без розвитку сучасної промисловості. У рамках Стратегії були визначені нові напрями інноваційної політики, а також – основні завдання стратегічної промислової політики, серед яких: отримання максимальної користі від інновацій на рівні держав-членів та рівні ЄС, формування сприятливого середовища для створення і розвитку інноваційних підприємств.

Для входження України в світовий економічний простір першочерговим завданням є формування інноваційної моделі економіки, підвищення ефективності структури виробництва за рахунок зростання частки високотехнологічних галузей, забезпечення кардинальних змін в міжнародній спеціалізації в сучасних динамічних умовах інтернаціоналізації виробництва.

Список використаних джерел

1. Стратегічні орієнтири промислової політики ЄС у XXI столітті : монографія. – Режим доступу : http://elibrary.ivinas.gov.ua/3840/1/sru_2015_1_7.pdf.
2. Желюк Т. Л. Управління довгостроковим розвитком національної економіки: методологічні та прикладні аспекти : монографія / Т. Л. Желюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – 511 с.
3. Ткач К. І Теоретичні засади регіональної промислової політики : монографія / К. І. Ткач. – Київ : НАН України, 2008. – 279 с.

Ірина ШУМЛЯЄВА

*к. держ.упр., доцент, доцент кафедри
права та європейської інтеграції
ДРІДУ НАДУ*

ПОКРАЩЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

З кінця ХХ ст. все більше країн прагнуть реалізувати такі принципи демократичного врядування, як відкритість влади, участь громадян, відповідальність перед ними, ефективність діяльності, узгодженість дій. Це передбачає формування відповідних інститутів та механізмів, які дозволяють більш ефективно враховувати потреби громадян. Досвід демократичних держав світу засвідчує, що ефективність вирішення практично всіх питань місцевого значення та реалізація відповідних повноважень суб'єктами місцевого самоврядування залежить від тісної співпраці місцевих органів влади з жителями територіальної громади.